

Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (ÖDBÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (ÖDBÖ)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28676>

Özet

Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (ÖDBÖ), 48 ila 72 aylık okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri düzeylerini ölçmek amacıyla Dilan Bayındır tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçek, çocukların öz düzenleme yeteneklerini değerlendirirken, bu becerilerin annelerine bağlanma biçimleri, annelerin ebeveyn davranışları ve psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkileri inceleyen kapsamlı bir yüksek lisans tezi çalışmasıdır. Ölçek, yüksek düzeyde iç tutarlılığa ve geçerliliğe sahip olduğu gösterilen iki temel faktörden oluşmaktadır: Düzenleme Becerileri ve Kontrol Becerileri.

Anahtar Kelimeler

Öz Düzenleme, Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği, ÖDBÖ, Okul Öncesi Dönem, Çocuk Gelişimi, Psikometrik, Kontrol Becerileri, Düzenleme Becerileri.

Yazarlar

Dilan Bayındır

Amaç

Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği'nin temel amacı, Türkiye'de 48-72 aylık yaş grubundaki çocukların öz düzenleme becerilerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçebilecek bir araç geliştirmektir. Bu ölçek aracılığıyla, erken çocukluk döneminde kritik öneme sahip olan bilişsel, duygusal ve davranışsal öz düzenleme yeteneklerinin düzeyleri belirlenmektedir. Geliştirme çalışması aynı zamanda bu beceri düzeylerinin, bağlanma stilleri ve ebeveynlik uygulamaları gibi çevresel faktörlerle olan ilişkilerini de araştırmayı hedeflemiştir.

Yapısal Kapsam (Konstrukt)

Ölçek, öz düzenleme kavramını ölçmektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçek, öz düzenlemenin iki temel boyutunu kapsayan 33 maddeden oluşmaktadır:

Düzenleme Becerileri Faktörü (21 Madde): Bilişsel ve duygusal süreçleri yönetme yeteneğini temsil eder.

Kontrol Becerileri Faktörü (12 Madde): Davranışsal ve dürtüsel tepkileri kontrol etme yeteneğini temsil eder.

Geçerlik Çalışmaları

ÖDBÖ'nün geçerlik çal??malar? kapsam?nda öncelikle kapsam geçerlili?i incelenmi?tir. Ölçe?in ilk formunda yer alan baz? maddeler (Madde 4 ve Madde 6 dahil) Kapsam Geçerlik Oran?n?n (KGO) 0.75'ten dü?ük olmas? nedeniyle ölçekten ç?kart?lm??t?r. Toplamda dokuz madde ölçekten ç?kar?lm??t?r.

Bu eleme sürecinin ard?ndan, ölçe?in tamam? için hesaplanan Kapsam Geçerlik Ölçütü (KGI) 0.78 olarak bulunmu?tur. Kapsam geçerlik indeksi, kabul edilen ölçüt de?erinden daha yüksek oldu?u için, Öz Düzenleme Becerileri Ölçe?i'nin kapsam geçerlili?inin istatistiksel aç?dan anlaml? oldu?u kabul edilmi?tir.

Güvenirlik Çal??malar?

Ölçe?in iç tutarlı??n? ve güvenilirli?ini belirlemek amac?yla Cronbach Alfa güvenilirlik katsay?lar? hesaplanm??t?r. 33 maddeden olu?an ölçe?in tamam? için hesaplanan güvenilirlik katsay?s? (α) 0.96 ($p < .001$) gibi son derece yüksek bir de?erde belirlenmi?tir. Bu sonuç, ölçe?in bütününde mükemmel düzeyde bir iç tutarlı??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Alt faktörler baz?nda yap?lan incelemelerde de yüksek güvenilirlik de?erleri elde edilmi?tir: Düzenleme Becerileri faktörünün (21 madde) güvenilirlik katsay?s? 0.96 olarak belirlenmi?tir. Kontrol Becerileri faktörünün (12 madde) güvenilirlik katsay?s? ise 0.91 olarak bulunmu?tur. Bu bulgular, ÖDBÖ'nün hem toplam puan hem de alt boyutlar düzeyinde yüksek düzeyde iç güvenilirli?e sahip oldu?unu kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi ve Ölçüt Geçerli?i

Ölçe?in yap?sal geçerlili?ini ve faktör analizine uygunlu?unu de?erlendirmek için KMO ve Bartlett Testleri uygulanm??t?r. Örneklem büyüklü?ünün faktör analizine uygunlu?unu gösteren KMO Testi de?eri 0.96 olarak bulunmu?tur; bu, örneklemin mükemmel derecede yeterli oldu?unu göstermektedir. Bartlett test sonuçlar? ($X^2(903)=12543.357$, $p=.000$) ise verilerin çoklu do?rusal normal da??ımdan geldi?i varsay?m?n? desteklemi?tir.

Ölçüt geçerlili?ini belirlemek amac?yla F?nd?k-Tanr?buyurdu taraf?ndan Türkçe'ye uyarlanan Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçe?i (OÖDÖ) kullan?lm??t?r. Yap?lan Pearson Korelasyon Katsay?s? analizleri a?a??daki ili?kileri ortaya koymu?tur:

ÖDBÖ toplam puan? ile OÖDÖ toplam puan? aras?nda pozitif yönde yüksek düzeyde anlaml? bir ili?ki ($r=.69$, $p=.000$) tespit edilmi?tir.

ÖDBÖ'nün Düzenleme Becerileri faktörü ile OÖDÖ toplam puan? aras?nda pozitif yönlü yüksek düzeyde anlaml? ili?ki ($r=.63$, $p=.000$) bulunmu?tur.

ÖDBÖ'nün Kontrol Becerileri faktörü ile OÖDÖ toplam puan? aras?nda pozitif yönlü orta düzeyde

anlamlı ilişki ($r=.54$, $p=.001$) saptanmıştır.

Ayrıca ÖDBÖ'nin alt faktörleri incelendiğinde, ÖDBÖ'nün "Dikkat ve Dürtü Kontrolü" faktörünün ÖDBÖ'nün toplam puanı ($r=.76$), Düzenleme Becerileri ($r=.65$) ve Kontrol Becerileri ($r=.65$) faktörleri ile pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Ancak, ÖDBÖ'nün "Olumlu Duygu" faktörünün ÖDBÖ'nün hiçbir faktörüyle anlamlı bir ilişki göstermediği ($p>.05$) bildirilmiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Likert Tipi (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.)

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu: Okul Öncesi Çocuklar

Yaş Grubu: 48-72 aylar (4-6 yaş)

Popülasyon Detayları: Öz Düzenleme becerilerinin ölçülmek istendiği okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklar.

Test Metodolojisi: Psikometrik ölçek geliştirme süreci, kapsam geçerliliği, faktör analizi ve ölçüt geçerliliği yöntemleri kullanılmıştır.

Yazarlar ve İletişim

Sorumlu Yazar: Dilan Bayındır

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Saflanmamıştır.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresi: dilan.bayindir@marmara.edu.tr

Yazın Adresi: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul (Tez çalışması sırasında).

Şinler, Ücret ve Test Yayı

Şinler ve Kullanım Ücreti: Belirtilmemiştir. Kullanım için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Test Yayı: 2016 (Yüksek lisans tezinin tamamlanma yılı).

Kaynaklar

Bayındır, D. (2016). *48-72 aylık çocuklar için Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği'nin geliştirilmesi ve çocukların öz düzenleme beceri düzeyleri ile annelerine bağlanma biçimleri, annelerin ebeveyn davranışları ve psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (ÖDBÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri metin kaynağında yer almamaktadır. Kaynakta yalnızca ölçeğin 33 maddeden oluştuğu, bu maddelerin 21'inin Düzenleme Becerileri faktörüne ve 12'sinin Kontrol Becerileri faktörüne ait olduğu belirtilmiştir.

ARABPSYCHOLOGY.COM